

DISCLAIMER

Onafhankelijke informatie is niet gratis. Het NTvG investeert veel geld om het hoge niveau van haar artikelen te waarborgen, door een proces van peer-review en redactievoering. Het NTvG kan alleen bestaan als er voldoende betaalde abonnementen zijn. Het is niet de bedoeling dat onze artikelen worden verspreid zonder betaling. Wij rekenen op uw medewerking.

Mag een patiënt vragen om een ervaren chirurg?

A.C. (Aart) Hendriks

Elders in het NTvG roepen Broekman en collega's in hun bijdrage over de slagingskansen van een operatie van het carpaletunnelsyndroom (CTS) een belangrijke vraag op.¹ Zij stellen namelijk dat het succes van een chirurgische ingreep afhangt van het opleidingsniveau en de ervaring van de behandelaar. Als patiënten in het licht van deze informatie horen dat zij door een beginnend arts in opleiding worden geopereerd, zullen zij mogelijk verlangen dat zij door een ervaren chirurg worden geopereerd. Maar hebben zij het recht om dat te eisen?

Juridische achtergrond

Het antwoord op de vraag is zonder meer: ja, patiënten hebben het recht een eigen arts – dus ook chirurg – te kiezen. Dit volgt uit het systeem van de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO). Volgens deze wet is de patiënt namelijk de opdrachtgever. Dit impliceert dat de patiënt zelf zijn arts uitkiest.

De omstandigheid dat in veel ziekenhuizen operaties worden uitgevoerd door arts-assistenten, al dan niet in opleiding, doet aan dit uitgangspunt niets af. Dat patiënten een folder krijgen uitgereikt waarin staat dat operaties ook worden uitgevoerd door arts-assistenten maakt hierin evenmin verandering: de patiënt mag aangeven door wie hij geopereerd wilt worden.

Hieraan moet direct worden toegevoegd dat het recht op vrije artskeuze in de praktijk beperkingen kent. In geval van spoed zal de patiënt het moeten doen met de aanwezige zorgverleners, waaronder de dienstdoende chirurg of arts-assistent, al dan niet in opleiding tot chirurg. Sommige ingrepen kunnen niet worden uitgesteld totdat de arts naar keuze van de patiënt dienst heeft.

Recht op informatie

Het is aan het ziekenhuis om duidelijk te maken door wie een patiënt wordt geopereerd. In de praktijk verstrekt een medewerker van de afdeling Chirurgie deze informatie, vaak ook via een folder. Daarbij wordt doorgaans niet verteld of de betreffende arts nog in opleiding is dan wel volleerd chirurg is, en over hoeveel ervaring de arts beschikt. Vanuit het perspectief van het ziekenhuis is dit laatste wellicht van minder belang; het ziekenhuis moet ervoor instaan dat de operatie op een deskundige wijze wordt uitgevoerd. Maar patiënten willen juist wel weten of de beoogde chirurg ervaren is. Hebben zij het recht daarover informatie te krijgen?

De wet kent de patiënt impliciet een recht op informatie toe aangaande de ervaring van een beoogde arts-operator. Deze informatieplicht is in de loop van de jaren aangescherpt. Volgens de eerdergenoemde WGBO moet de arts de patiënt 'op duidelijke wijze' inlichten over 'het voorgenomen onderzoek en de voorgestelde behandeling' en ook informatie verstrekken over onder andere 'de te verwachten gevolgen en risico's daarvan voor de gezondheid van de patiënt'. Deze algemene informatieplicht, die al sinds 1992 bestaat, is toegespitst op de situatie van de betreffende patiënt en gaat uit van de ervaring van de beoogd arts. De Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) heeft de informatieplicht voor de arts in 2016 uitgebreid. Volgens de Wkkgz verstrekt de zorgaanbieder de patiënt 'op diens verzoek' informatie over 'de door de zorgaanbieder aangeboden zorg, waaronder [...] de kwaliteit'. Dit neigt al meer naar een plicht om de patiënt ook informatie te verschaffen over de kwaliteit van de verleende zorg. Vanaf 1 januari 2020 moeten artsen, als gevolg van een wijziging van de WGBO, de patiënt ook inlichten over 'de te verwachten gevolgen en risico's voor de gezondheid van de patiënt bij het voorgenomen onderzoek, de voorgestelde behandeling, de uit te voeren verrichtingen en bij niet behandeling'. Dus een nog ruimere informatieplicht vooraf richting patiënt, maar geen expliciete plicht om de patiënt te informeren over de ervaring van de beoogd arts.

Betekenis en valkuilen

Als de wet ziekenhuizen en artsen niet verplicht te vertellen hoeveel ervaring een arts heeft, heeft een patiënt dan het recht het ziekenhuis of de arts te vragen hem hierover te informeren? Het antwoord op deze vraag luidt: ja, een patiënt heeft het recht om deze vraag te stellen. En ziekenhuizen en artsen worden geacht deze vraag te beantwoorden. Maar wat moet dan worden verstaan onder een 'ervaren arts'?

Ziekenhuizen en artsen weten doorgaans wel hoeveel jaar een arts zijn vak uitoefent, maar of zij bekend zijn met bijvoorbeeld allerlei uitkomsten en procesindicatoren, zoals percentages wondinfecties, re-operaties, recidieven en andere complicaties, durf ik

te betwijfelen. Deze cijfers zijn vaak niet per chirurg en per ingreep voorhanden, zodat ziekenhuizen en artsen dat niet kunnen vertellen aan patiënten. Dit maakt het voor ziekenhuizen en artsen lastig om uit te maken welke arts dan als 'voldoende ervaren' mag worden aangemerkt, los van de omstandigheid dat het in ieders belang is dat artsen in opleiding ook de mogelijkheid moeten krijgen het vak te leren.

Antwoord

Patiënten hebben het recht hun eigen arts – waaronder chirurg – te kiezen en mogen die keuze laten afhangen van de ervaring van de betrokken arts. Als patiënten voor een operatie te horen krijgen dat hun operatie door een beginnend arts in opleiding wordt uitgevoerd, hebben zij het recht te verlangen dat de operatie alleen door een ervaren chirurg wordt uitgevoerd. Aan deze wens moet tegemoet worden gekomen, behoudens situaties waarin de tijd het niet toestaat dat de operatie wordt uitgesteld.

Bij dit alles moet worden benadrukt dat de uitkomst van een operatie die wordt uitgevoerd door een minder ervaren arts niet noodzakelijkwijs minder goed is. Operaties mogen alleen worden uitgevoerd door artsen die bekwaam en bevoegd zijn. Zo nodig moet worden voorzien in supervisie. Een patiënt moet erop kunnen rekenen dat ziekenhuizen en artsen er alles aan doen operaties zo goed mogelijk uit te voeren. Als dat vertrouwen er niet is, kan dat moeilijk via het toekennen van meer rechten worden hersteld.

- Online artikel en reageren op ntvg.nl/D4710
- Universiteit Leiden, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, departement Publiekrecht, Leiden: prof.mr.dr. A.C. Hendriks, jurist.
- Contact: A.C. Hendriks (a.c.hendriks@law.leidenuniv.nl)
- Belangenconflict en financiële ondersteuning: geen gemeld.
- Aanvaard op 3 januari 2020
- Citeer als: Ned Tijdschr Geneeskd. 2020;164:D4710

Literatuur

1. Broekman M, Hulsbergen AFC, Ramlochan-Tewarie IA. De chirurgische leercurve. Ned Tijdschr Geneeskd. 2020;164:D4602.